

25.5.2005

VALTION IT -JOHTORYHMÄ

Osallistujat

Turunen, Juhani	alivaltiosihteeri	valtiovarainministeriö	Puheenjohtaja
Volanen, Risto	valtiosihteeri	valtioneuvoston kanslia	
Viljanen, Ritva	kansliapäällikkö	sisäasiainministeriö	
Haukirauma, Heikki	tietohallintojohtaja	työministeriö	
Linna, Markku	kansliapäällikkö	opetusministeriö	
Hautojärvi, Sirkka	kansliapäällikkö	ympäristöministeriö	
Soini, Kristiina	johtaja	Ilmatieteen laitos	
Koli, Markku	osastopäällikkö	Pääesikunta	
Karjalainen, Jorma	ylivohtaja	valtiovarainministeriö	
Honka, Leena	valtion IT -johtaja	valtiovarainministeriö	
Joustie, Heikki	finanssineuvos	valtiovarainministeriö	asiantuntija
Rissanen, Olli-Pekka	erityisasiantuntija	valtiovarainministeriö	asiantuntija
Terho Arja	neuvotteleva virkamies	valtiovarainministeriö	sihteeri

Aika Maanantaina 16.5.2005 klo 13.

Paikka Valtioneuvoston linna, nh EURO

1 Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen ja toivotti jäsenet tervetulleiksi. Ennen kesälomia on johtoryhmällä vielä yksi kokous 17.6.2005, jolloin esitellään lausunnonle lähtevä muistio työn alla olevasta tietohallintolainsäädännöstä sekä muistio ensimmäisistä yhteisistä IT -palveluista. Puheenjohtaja totesi tässä kokouksessa käsiteltävien asioiden olevan orientoitavaa tietoa seuraavaan kokoukseen.

2 Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Hyväksyttiin.

3 ValtIT –toimeenpanohankkeen tilanne

- Lainsäädäntötyöryhmä, Heikki Joustie, VM

Heikki Joustie esitteli liitteenä olevaa, etukäteen jaettua muistiota tulevasta lainsäädännöstä. Joustie totesi, että työryhmän aloittaessa työskentelynsä oli tiedossa, että oikeusministeriössä on meneillään julkisuuslain uudistamisen hanke, joka tulee vaikuttamaan vahvasti tietohallintoasioiden ohjaamiseen. Lainsäädäntömuutos (HE 20/2005) on nyt käsiteltävänä Eduskunnassa.
<http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2005/20050020>

id

Tietohallintolainsäädäntöön tarvitaan valtuuksia sekä tiedon hallintaan että tekniseen osa-alueeseen. Julkisuuslaki määrittelee tiedon hallinnan osuuteen asetuksenantovaltuuksia. Julkisuuslakia tullaan kuitenkin soveltamaan tarkoituksenäkökulmasta. Julkisuuslain tarkoitus on taata kansalaiselle hallinnon avoimuus. Tuottavuuden lisäämistä tavoittelevaa valtuuksienantoa ei voi lukea näiden säädösten tehtäväksi.

Työryhmä on rakentamassa muistiota, jossa kuvataan tavoitetila valtion tuottavuuden tietohallintotoiminnasta ja kuvaus siitä, millaista lainsäädäntöä tarvitaan tavoitetilan toteuttamiseksi. Näkökulmaksi on otettu tietojen ja teknologian yhteentoimivuus.

Muistio lähetetään hallinnolle lausuttavaksi 18.6.2005 IT-johtoryhmän käsitellyn jälkeen. Erityisesti pyydetään arviota lainsäädännön vaikuttavuudesta. Lausuntokierroksen jälkeen on tarkoitus aloittaa varsinainen tietohallintolainsäädännön valmistelu.

Puheenjohtaja totesi edellisessä kokouksessa esitetyn, että strategia pitäisi valmistella ennen kuin lainsäädäntöä valmistellaan. Nyt johtoryhmältä pyydetään lupaa valmistella näitä asioita rinnakkain. Seuraavassa kokouksessa käsitellään valtion tietohallintotoiminnan tavoitetila, joka on runkoa tietohallintostrategialle ja osa lausunnon menevää lainsäädäntömuistiota.

Keskustelussa esille nousseita näkökulmia:

Tuotiin esille, että TME -raportin lausunnoissa on arvioitu osan kehittämisajatuksista olevan virkamieslainsäädännön vastaisia. Samoin on arvioitu joidenkin toimenpiteiden olevan jopa perustuslain vastaisia. Joustie totesi, että kysymykset huomioidaan lainvalmistelussa. Osa ongelmista johtuu TIME -raportin kirjoitustyylistä.

Keskusteltiin siitä, onko kyse ainoastaan tietohallintotoiminnon tehostamisesta vai koko valtion tuottavuuden tehostamisesta. Todettiin tavoitteena olevan koko toiminnan tuottavuuden kohottamisen tietohallinnon avulla. Kustannussäästöillä tarkoitetaan sekä varsinaisen ydintoiminnan tuottavuuden kohottamista että tietohallinnon kustannustehokkuuden parantamista yhtenäistämisen avulla.

Todettiin tavoiteltavan suuruuden ekonomian tarkoittavan pienillä organisaatiolla joustavuuden jonkinasteista vähenemistä. Tämä saattaa jopa tarkoittaa jollakin aikavälillä tuottavuuden vähenemistä. Tavoitteena todettiin olevan kompromissin löytymisen niin, että saavutetaan suuruuden ekonomia hävittämättä joustavaa toimintaa. Vastaava ongelma on varmasti havaittu myös yrityksissä. Näitä esimerkkejä tulisi hyödyntää referensseinä.

Tavoitteiden täsmentämisen ja tulevien yhteisten palveluiden määrittelyn todettiin olevan välttämätöntä ennen kuin voidaan ottaa kantaa lainsäädäntöön. Strategiaa voidaan kuitenkin valmistella rinnakkain lainsäädäntöhankkeen kanssa.

Todettiin, että TIME- raportista annetuissa lausunnoissa korostetaan enemmän ydinjärjestelmien yhteentoimivuuden parantamista kuin perus-

tekniikan hankkimista. Perustekniikan hankkiminen käy jo nykyisellään sujuvasti Hanselin sopimusten kautta.

Joustie korosti loppupuheenvuorossaan, että nyt ollaan hakemassa balanssia hajautetun hankinnan ja järjestelmien yhteentoimivuuden välillä. Tavoitteen pääsemiseksi on oltava mahdollisuus antaa määräyksiäkin. Tämä ei ole nykyisen perustuslain mukaan mahdollista ilman lainsäädäntöä.

Honka esitti, että strategia tuodaan IT –johtoryhmään käsiteltäväksi niin usein, että päästään yksimielisyyteen tavoitteista ja yhteisistä palveluista. Joustien työryhmä pitää huolta siitä, että strategian toteuttamiseen on olemassa toimivalta.

Puheenjohtaja totesi, että nyt ollaan viemässä TIME- työryhmän esityksiä astetta konkreettisemmalle tasolle.

- Yhteiset IT –palvelut, Olli-Pekka Rissanen

Olli-Pekka Rissanen esitteli liitteenä olevin kalvoin palvelutuotannosta tehdyn kyselytutkimuksen alustavia tuloksia. Tutkimuksella haettiin kuvausta palvelutuotannon nykytilasta. Tutkimuksen tuloksesta on nähtävissä, että halua yhteisten palvelujen käyttöön on hallinnossa. Seuraavassa vaiheessa toteutetaan syventävä haastattelukierros.

Tutkimuksen tulokset ja ensimmäiset suunnitellut yhteiset palvelut esitellään yhdessä ja lähetetään lausunnonle samoihin aikoihin kuin lainsäädäntöhanke.

Rissanen esitteli liitteenä olevaa palvelujen luokittelua, jota käytetään yhteisten IT -palvelujen löytämiseen. Luokittelussa on merkitty punaisella ne palvelut, jotka voisivat olla yhteisiä. Käsitteet on syytä aukaista, koska muuten puhutaan eri asioista.

Keskustelussa esille nousseita näkökulmia:

Tutkimuksen tuloksia pidettiin yhteisten palvelujen toteuttamisen ja tulevan käytön kannalta lupaavana. Luettelo mahdollisista yhteisistä IT-palveluista pidettiin kattavana, joskin mukaan toivottiin otettavan myös joitain kokonaan uusia IT -palveluja. Kunkin palvelun osalta tulisi määritellä, miten pitkälle yhtenäistämässä ja keskittämässä edetään ja minkälaisiksi kokonaisuuksiksi palveluja kootaan. Listalta pitäisi löytää muutama kärkihanke, joiden kanssa edetään, jottei panostus leviä liian laajalle (esim. elektroninen arkisto, tunnistaminen, VOIP, dokumentinhallinta).

Hyvä tarkastelutapa voisi olla taulukkomainen tarkastelu, jossa palveluittain eriteltäisiin keskittämisen tavoitetta. Hankkeella on kiire, sillä useimilla kehittämisalueilla on jo hallinnossa hankkeita meneillään.

Ehdotettiin myös, että yhteisiä IT -palveluja tulisi rakentaa laajalla rintamalla visiona vuonna 2015 toimiva palvelukeskus, joka tarjoaa sovitut palvelut kaikille. Hallinnonalat voisivat liittyä palveluihin silloin kun heille sopii. Palvelutarjonnan tulisi olla laaja, käyttäjiä voisi alkuun olla rajoitetummin.

Todettiin, että työryhmä sai hyviä evästyksiä jatkotyötä varten. Jokainen esitetyistä palveluista vaatii oman hankkeensa ja kukin runsaasti toteuttamisresurssia.

Seuraavassa kokouksessa keskustellaan asiasta syvällisemmin työryhmän esittämän muistion pohjalta.

4 Muut asiat

Leena Honka esitteli valtion IT -toiminnan johtamisyksikön liitteenä olevaa alustavaa organisaatiota.

5 Seuraavat kokoukset

Työryhmän jäsenien toivotaan varaavan seuraavaan **perjantaina 17.6. klo 10.30** pidettävään kokoukseen hieman enemmän aikaa tärkeiden asioiden käsittelyyn.

Syksyn kokoukset:

- maanantai 5.9. klo 9
- torstai 13.10. klo 13
- maanantai 21.11. klo 13

6 Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen ja kiitti osallistujia.

Juhani Turunen
puheenjohtaja

Arja Terho
sihteeri

Jakelu:

Osallistujat

Valtioneuvoston hankerekisteri HARE

Tietohallinnon koordinoinnin edellyttämä toimivalta - 31.5.2005 lausunnolle toimitettavan muistion rakenne

Uudistuksen lähtökohdat

Pääministeri Vanhasen asettama **valtion tietohallinnon menettelytapojen kehittämistä ja kokonaiskoordinointia parantava** työryhmä ns. TIME-työryhmä teki syksyllä 2004 ehdotuksensa valtion tietohallinnon konsernitason yhteisestä johtamisesta sekä valtionhallinnon yhteisten tietohallintopalveluiden tuotannon kehittämistä. Uudistuksen tavoitteena on luoda tuottavat ja kustannustehokkaat valtion IT-toiminnot¹, jotka palvelevat hallinnon kehittämistä, kansalaisia, yrityksiä ja hallinnon sisäisiä asiakkaita. Tuottavuus ja kustannussäästöt saavutetaan ohjaamalla valtion IT-toimintaa yhtenäisesti ja tuottamalla kustannustehokkaita yhteisiä IT-palveluja, joita ovat

- ministeriöiden ja virastojen ydintoimintaa tukevat IT-palvelut ja
- valtion yhteiset IT-palvelut:
 - tukipalvelut, kuten henkilöstö- ja taloushallinnon tietojärjestelmät
 - IT-peruspalvelut, kuten perustekniikan hankinta ja käytön tuki, tietoliikennepalvelut
 - sovelluspalvelut, kuten sähköisen asioinnin yhteiset tekniset ratkaisut sekä
 - asiantuntijapalvelut, kuten projekti- tai hankintaosaaminen.

Valtion tietohallinnon tuottavuuden tehostamisen kokonaistavoite on 20 – 30 %. Tuottavuushyödyt saadaan yhtenäistämällä valtion tietohallinnon menettelytapoja ja kehittämällä eri hallinnonaloille yhteisiä tietohallinnon palveluja ja minimoimalla päällekkäistä kehitystyötä. TIME-työryhmän asettamien tavoitteiden perusteella hanke on tuottavuushanke ja se koskee koko valtionhallintoa.

Tietohallinnon menettelytapoja koskevilla ratkaisulla ja koordinoinnin parantamisella tavoiteltavien hyötyjen tulee ilmetä kustannusten laskuna ja/tai laadun parantumisena. Tuottavuusmuutoksen tulee olla suunniteltu ja todennettavissa. Tuottavuuden

¹ TIME-työryhmä käyttää valtion tietohallinnon synonyyminä käsitettä valtion IT-toiminta.

Tietohallinnolla tarkoitetaan tässä muistiossa toimintoja, jotka kehittävät ja ylläpitävät organisaation tietovarantoja, tietotekniikkapalveluja ja tietoprosesseja. Tietohallinnon tärkeimpänä tehtävänä voidaan pitää tietojärjestelmiennveltämistä organisaation perustoiminnan tavoitteisiin.

Atk-sanakirja määrittelee tietohallinnon ohjaustoiminnoksi, joiden tarkoituksena on kehittää, ylläpitää ja varmistaa organisaation tietojenkäsittelyä, tietovarantoja ja tietojärjestelmien yhteentoimivuutta, tietotekniikan ja tietotekniikkapalvelujen hankintaa ja tarjontaa sekä tietotoimintojen turvallisuutta ja taloudellisuutta

parantamisessa edetään yhtenäistämällä valtionhallinnon tietohallinnon järjestelmiä ja käytäntöjä. Tämä edellyttää sitoutumista yhteiseen ja yhtenäiseen järjestelmäkehitykseen sekä yhteisiin (sisällöllinen ja tekninen yhteentoimivuus sekä omistajuus) palveluihin, yhtenäistettyihin ja/tai yhteen toimiviin järjestelmiin. Hajautettu toiminta tulee kysymykseen lähinnä vain ydintoiminnoissa ja niissäkin vain ydintoiminnan edellyttämissä tilanteissa.

Valtion tietohallintomenot vuonna 2003 olivat 566 M€. Näissä tehtävissä työskenteli 4.038 henkilöä ja työasemia oli 159.452 valtion henkilöstön ollessa 124.354. Työasemista asiakaskäytössä oli 15.613. Työasemien, muiden koneiden ja laitteiden ja immateriaalioikeuksien yhteisarvosta ei ole yksityiskohtaista tietoa. Investointien linkaari vaihtelee suuresti. Voidaan olettaa, että joidenkin investointien kuoletusaika päättyy jopa viidentoista – kahdenkymmenen vuoden kuluttua.

Tavoitetilan kuvaus ja siihen eteneminen lainsäädännöllisin keinoin

Lausunnolle lähetettävässä muistiossa kuvataan tietohallinnon yhtenäisyyteen tähtäävälle kehittämistyölle asetettava tavoitetila siten, että sen pohjalta voidaan arvioida tavoitteisiin tähtäviä lainsäädännön ja muun normeerauksen keinoja. Osiossa käsitellään seuraavia asioita:

- tuottavuuden parantaminen budjettitalouteen kuuluvissa valtion virastoissa
- yhtenäisyys - yhtenäinen valtion tietohallinto
- tekninen varmuus ja toimivuus

- Yhteiset palvelut

- Yhteinen johtaminen
 - yhtenäinen johtaminen
 - keskitetty palvelutuotanto: yhteiset palvelut sekä yhtenäistetyt toiminnot
 - tietohallinnon talousohjaus

- Yhtenäistämisaste – yhtenäinen valtion tietohallinto

- Mikä on valtion yhteinen tietohallinto?
- Lähtökohtaisesti yhtenäistämistä koskeva ohjaus koskee valtion koko tietohallintoa - myös substanssijärjestelmiä tiettyyn rajaan asti
- Yleisestä yksittäisiin substanssijärjestelmiin

Lain sisältö karkealla tasolla

Tässä osiossa kuvataan yleispiirteisesti niiden normien sisältöä, joilla tavoitellaan etenemistä kohti tavoitetilaa.

- Milloin ohjaustoimivaltaa voidaan käyttää?
- Mitä yksityiskohtia ohjaustoimivalta koskee?
- Miten pitkälle yksityiskohtiin keskitetty ohjaustoimivalta ulottuu?

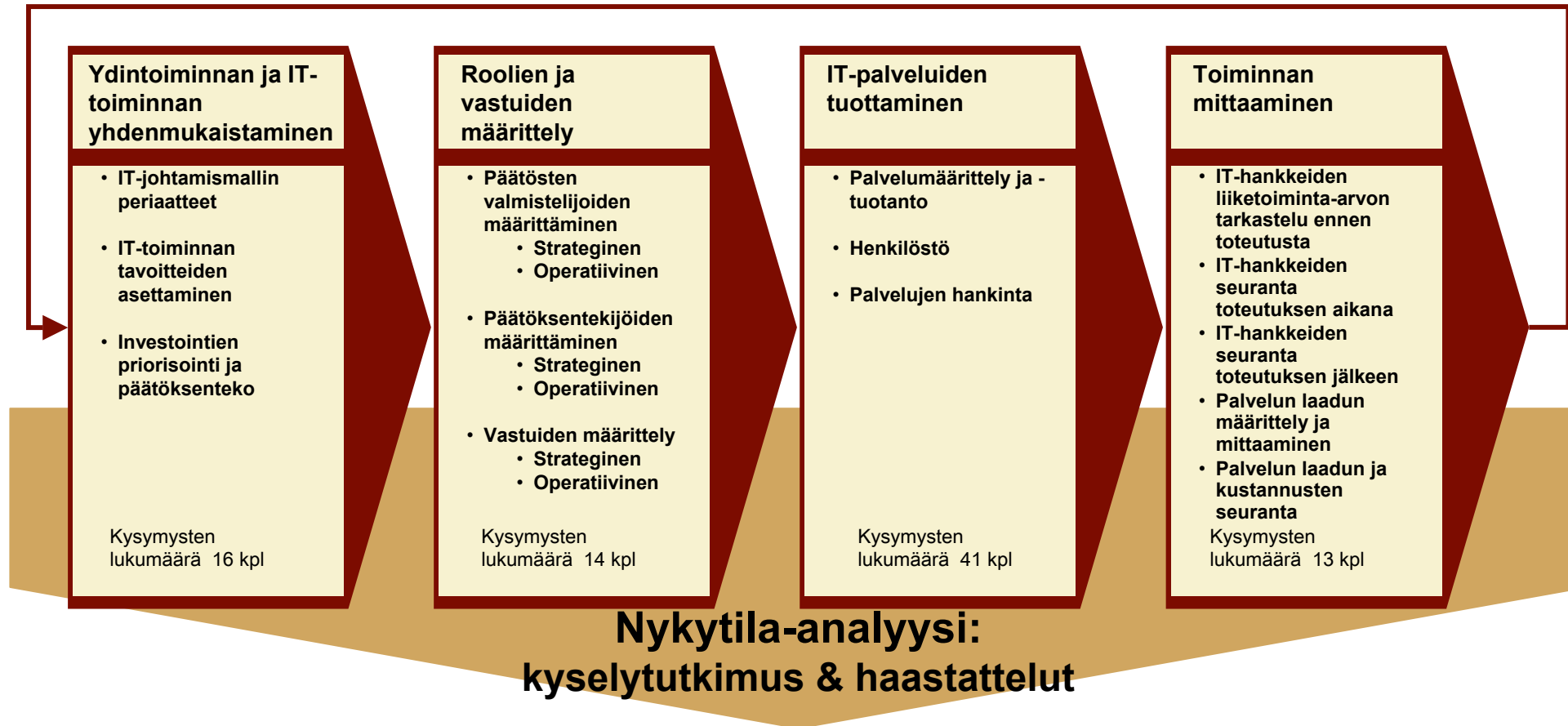
ValtIT
Valtion yhteiset IT-palvelut,
Kyselytutkimuksen tulokset

Valtiokonttori
Statskontoret
State Treasury

12.05.2005

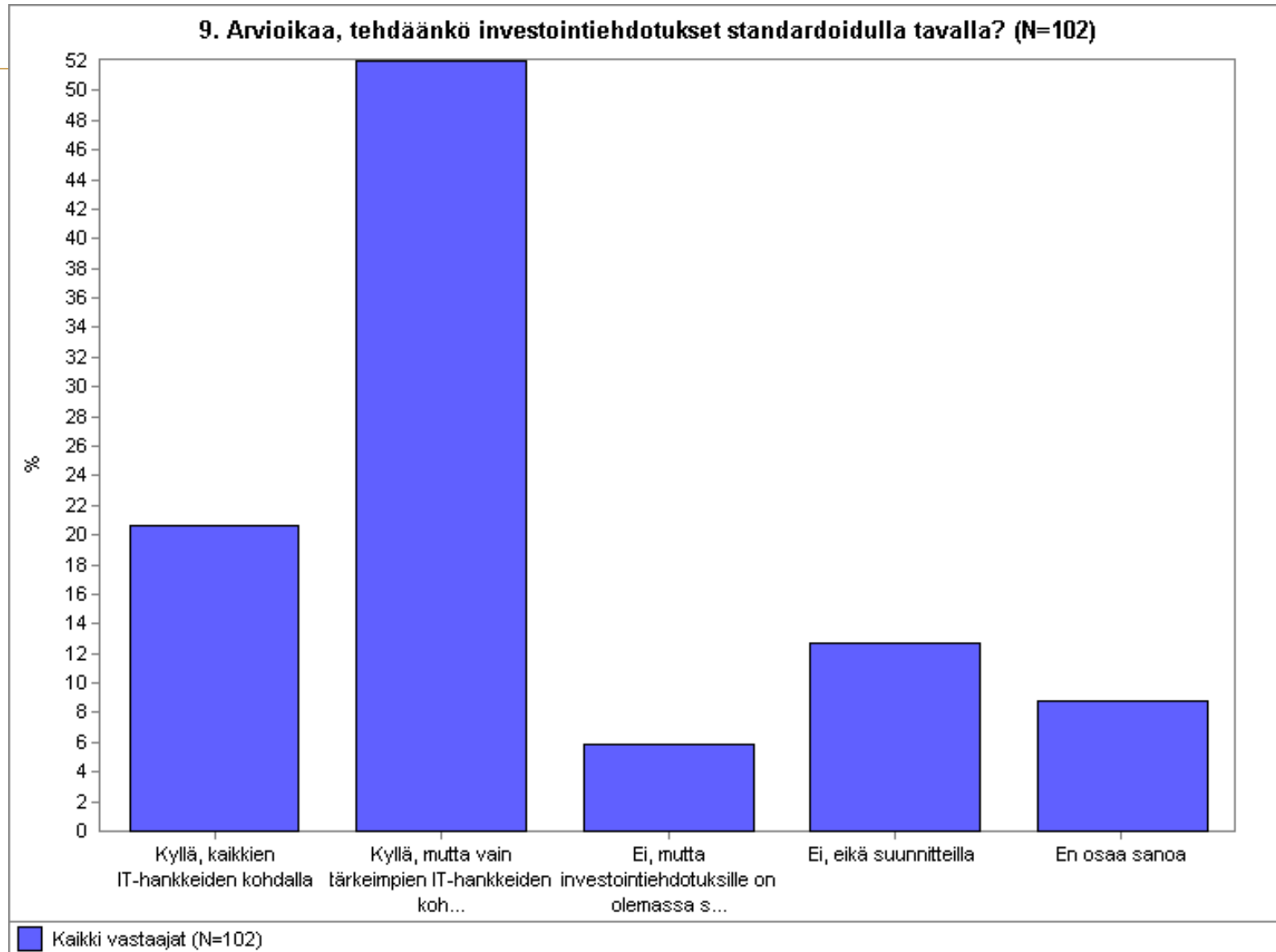
KYSELYN VIITEKEHYS

Toiminnan jatkuva parantaminen

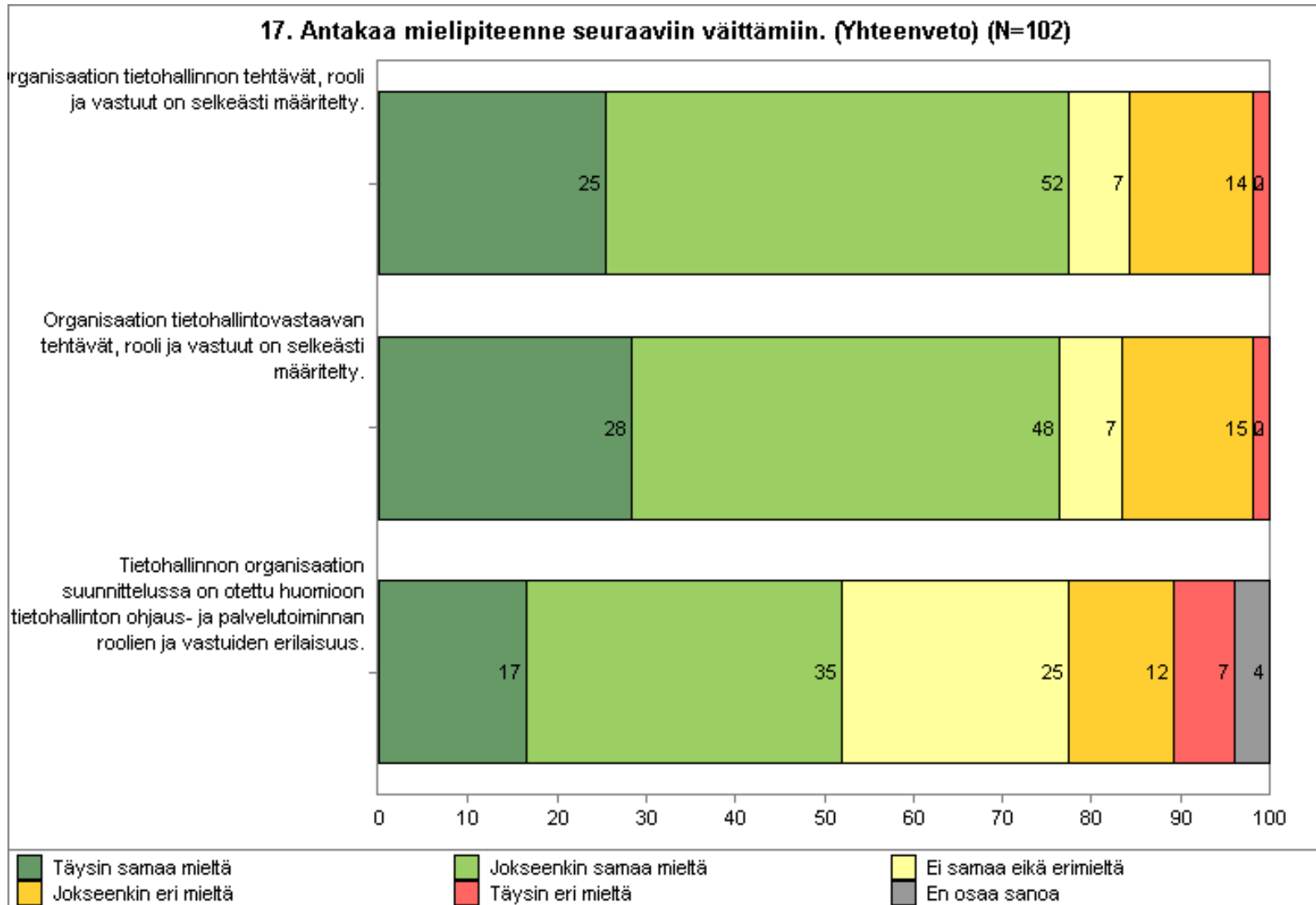
**Selkeä kuva valtion IT-toimintojen johtamisen nykytilasta.
Kattava aineisto tavoitetilan määrittämisen tueksi.**

9. Arvioikaa, tehdäänkö investointiehdotukset standardoidulla tavalla?

17. Antakaa mielipiteenne seuraaviin väittämiin.

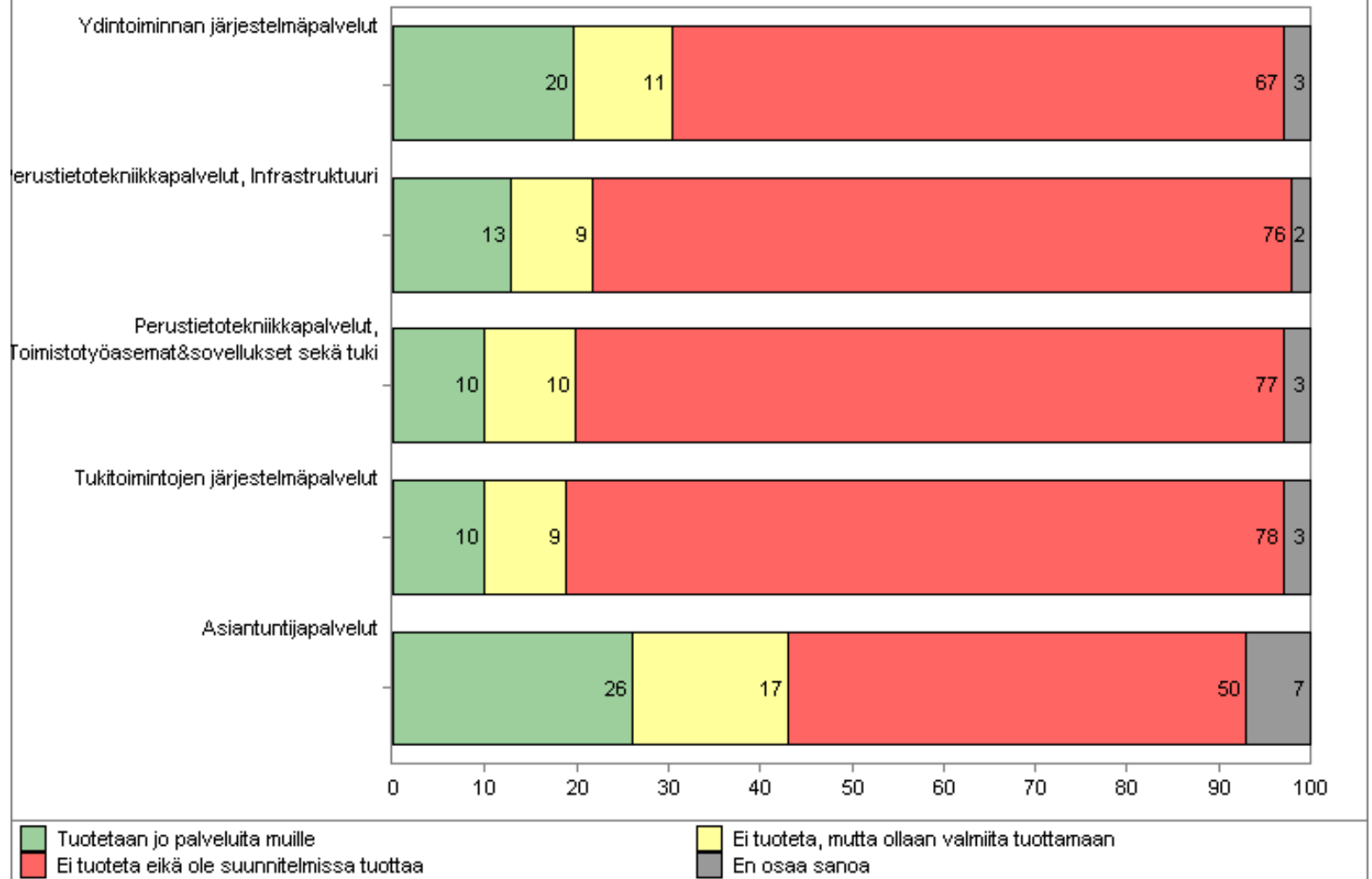
Yhteenveto

33. Arvioi, mikä on IT-organisaationne tilanne seuraavien palveluiden tuottamiseen muille valtionhallinnon organisaatioille?

Yhteenveto

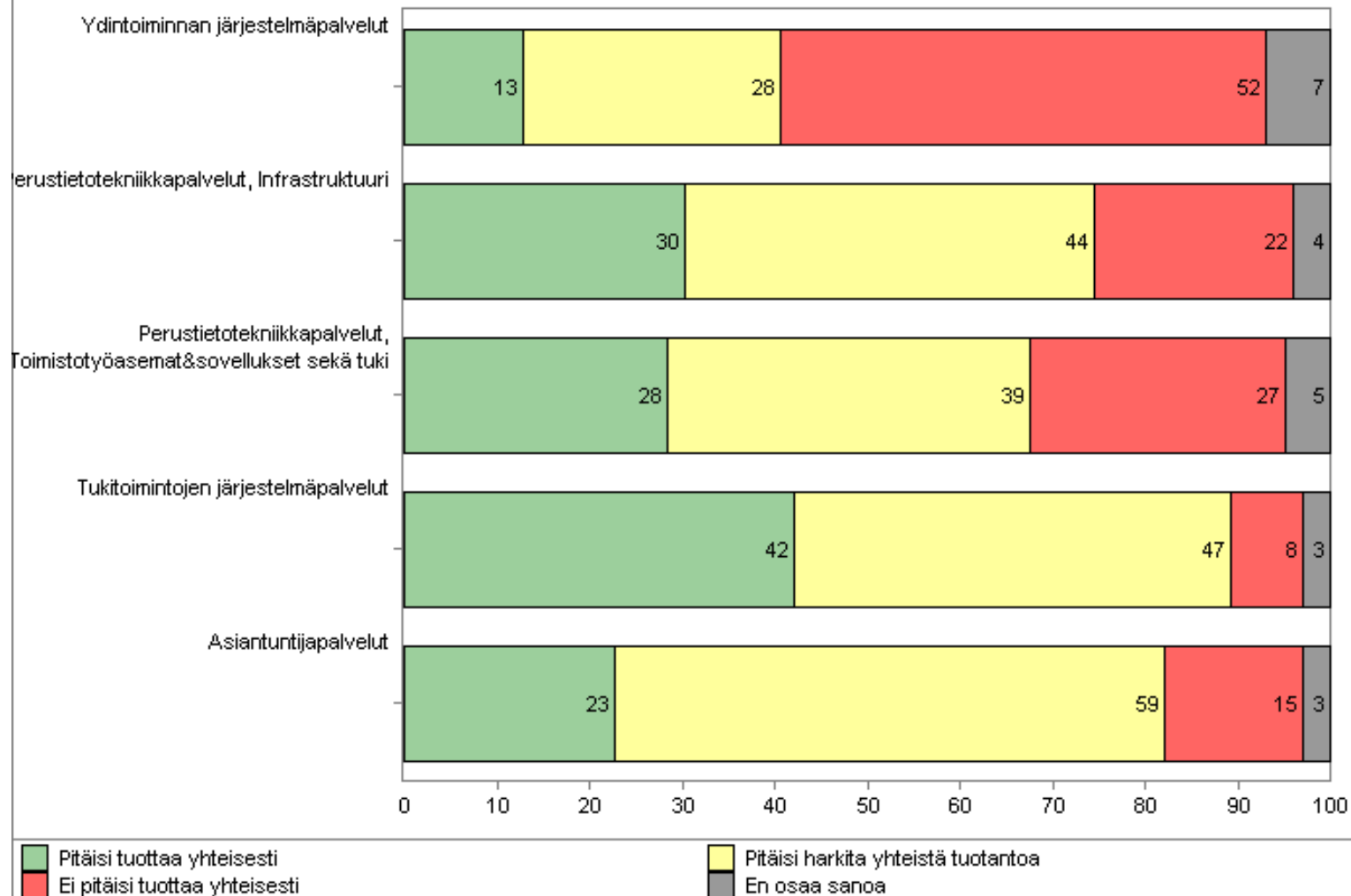
Mikä on IT-organisaationne tilanne seuraavien palveluiden tuottamiseen muille valtionhallinnon organisaatioille? (Yhteenveto)

34. Mikä on näkemyksenne seuraavien palvelujen tuottamiseen yhteisesti valtiohallinnon tasolla?

Yhteenveto

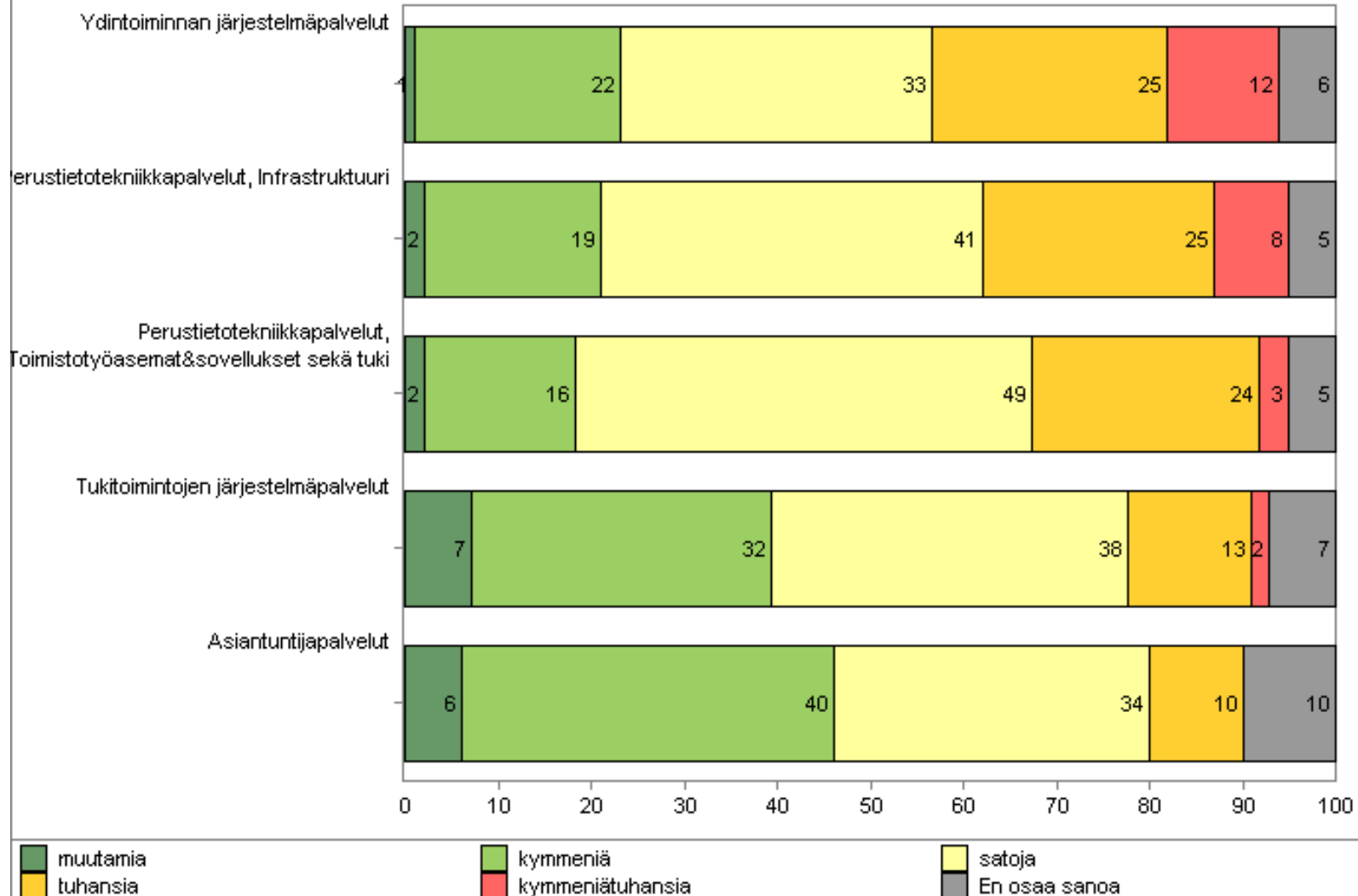
Mikä on näkemyksenne seuraavien palvelujen tuottamiseen yhteisesti valtiohallinnon tasolla? (Yhteenveto) (N=1000)

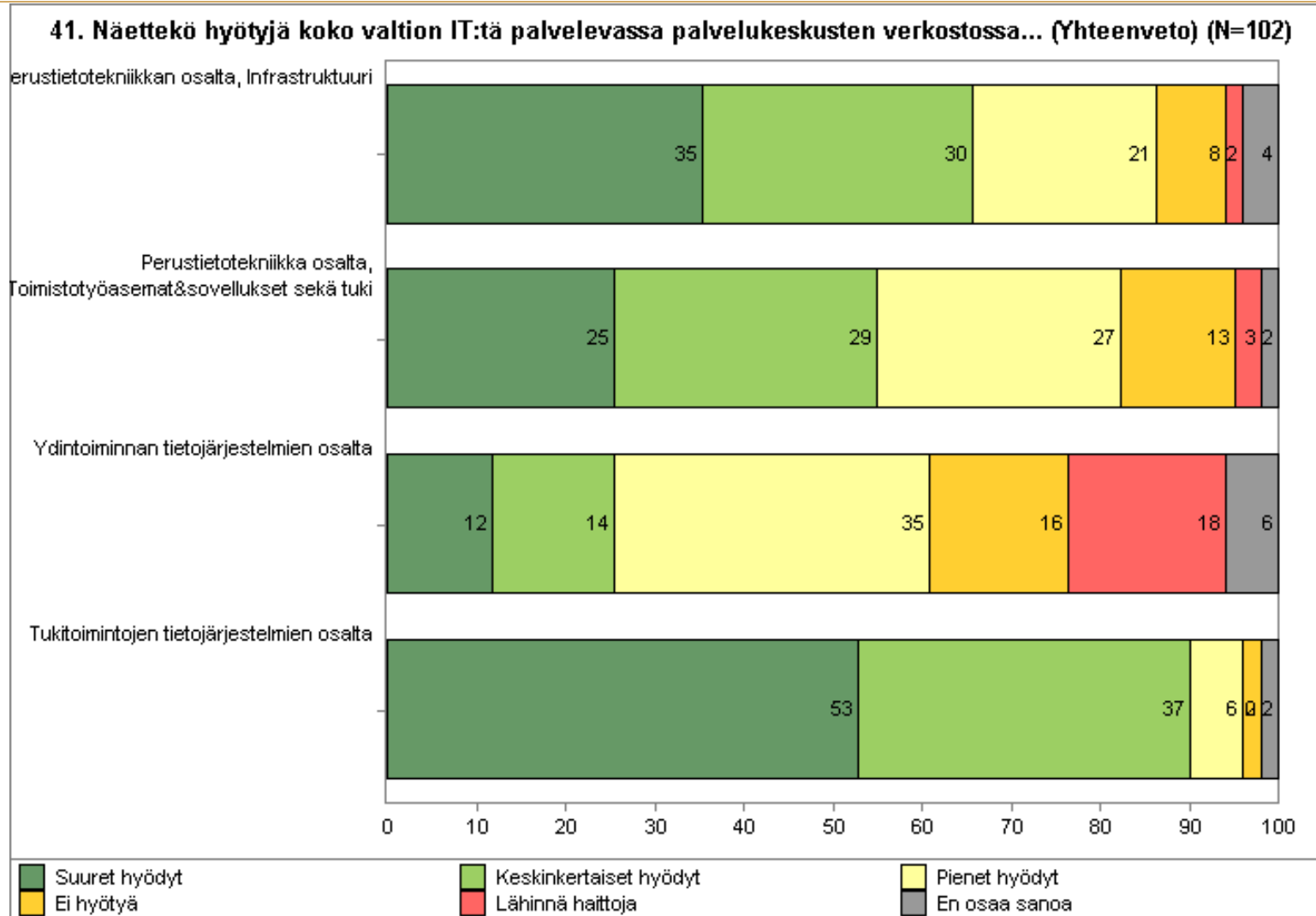
40. Arvioikaa, mikä on tuottamienne IT-palveluiden käyttäjien lukumäärä palveluryhmittäin?

Yhteenveto

40. Arvioikaa, mikä on tuottamienne IT-palveluiden käyttäjien lukumäärä palveluryhmittäin? (Yhteenveto) (N=99)

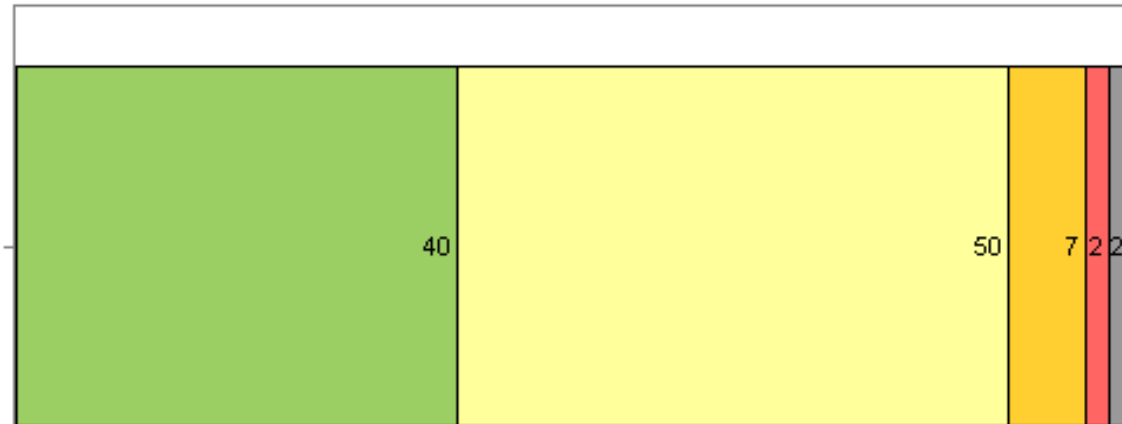
41. Näettekö hyötyjä koko valtion IT:tä palvelevassa palvelukeskusten verkostossa...

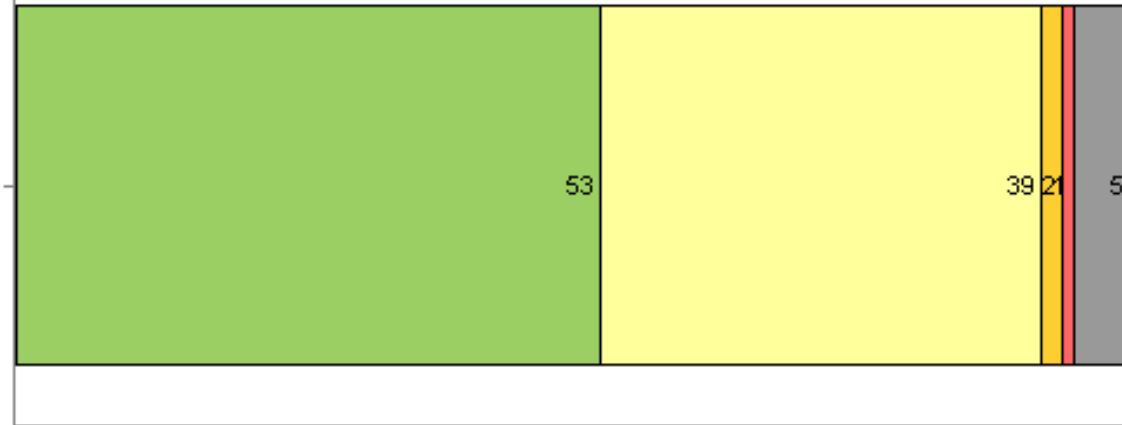
60. Arvioikaa, vastaako IT-henkilöstönne osaaminen asiakkaan toiminnan tarpeita...

60. Arvioikaa, vastaako IT-henkilöstönne osaaminen asiakkaan toiminnan tarpeita... (Yhteenveto) (N=101)

tällä hetkellä

tulevaisuudessa (5vuotta)

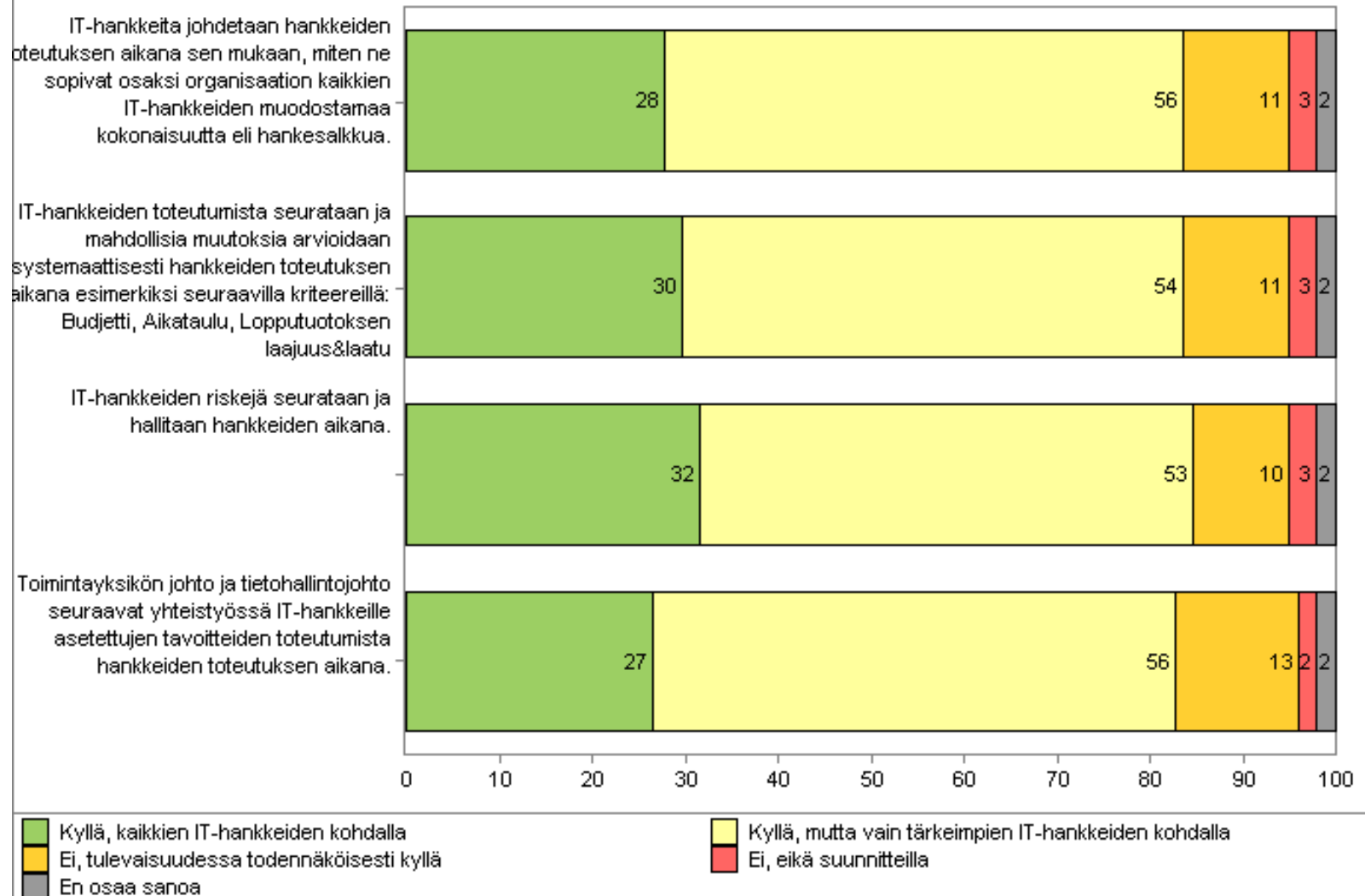

0 10 20 30 40 50 60 70 80 90 100

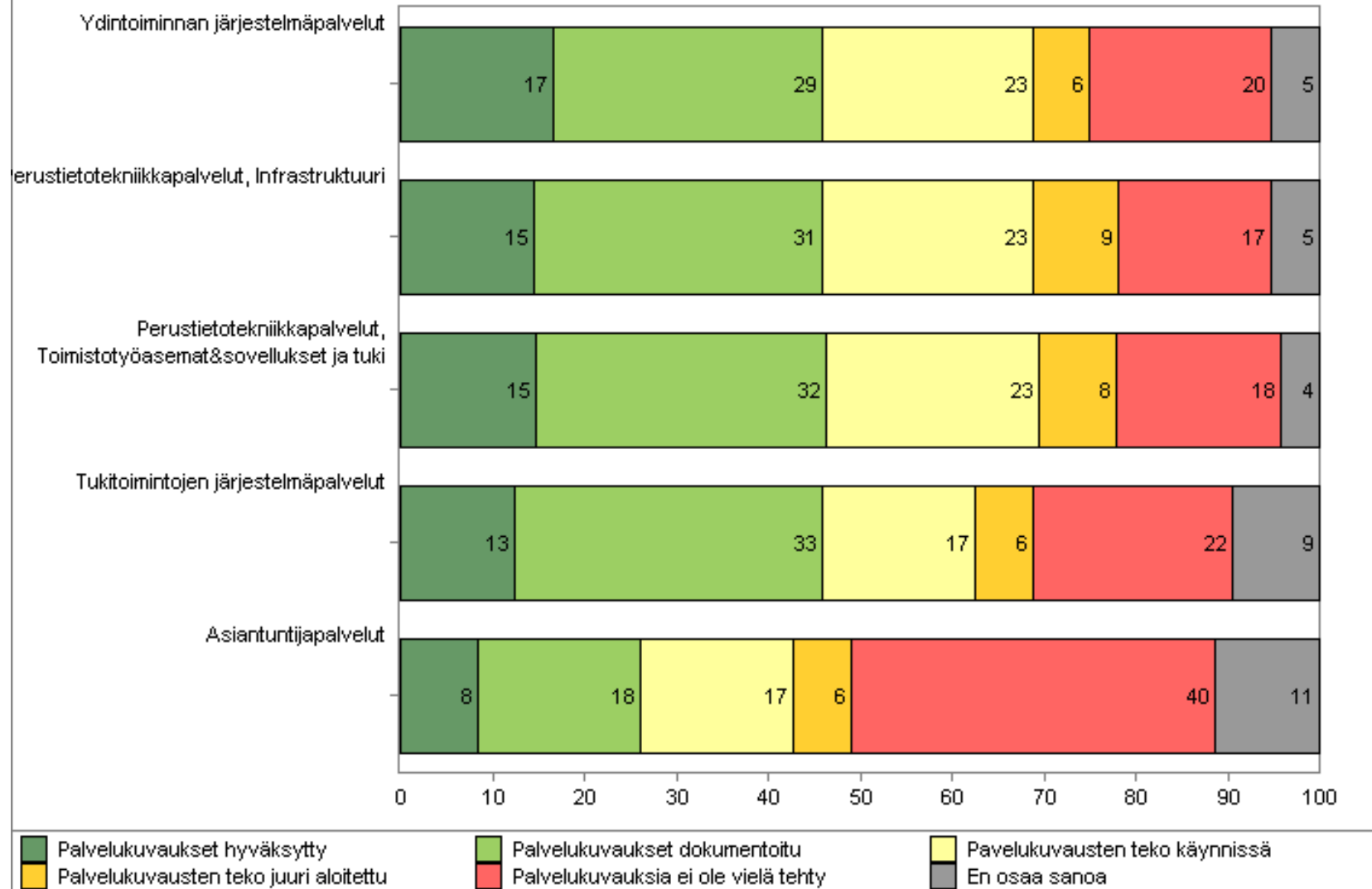
73. IT-hankkeiden seuranta toteutuksen aikana. Arvioikaa seuraavia kohtia organisaationne näkökulmasta.

Hankkeiden seuranta toteutuksen aikana. Arvioikaa seuraavia kohtia organisaationne näkökulmasta. (Yhteenveto)

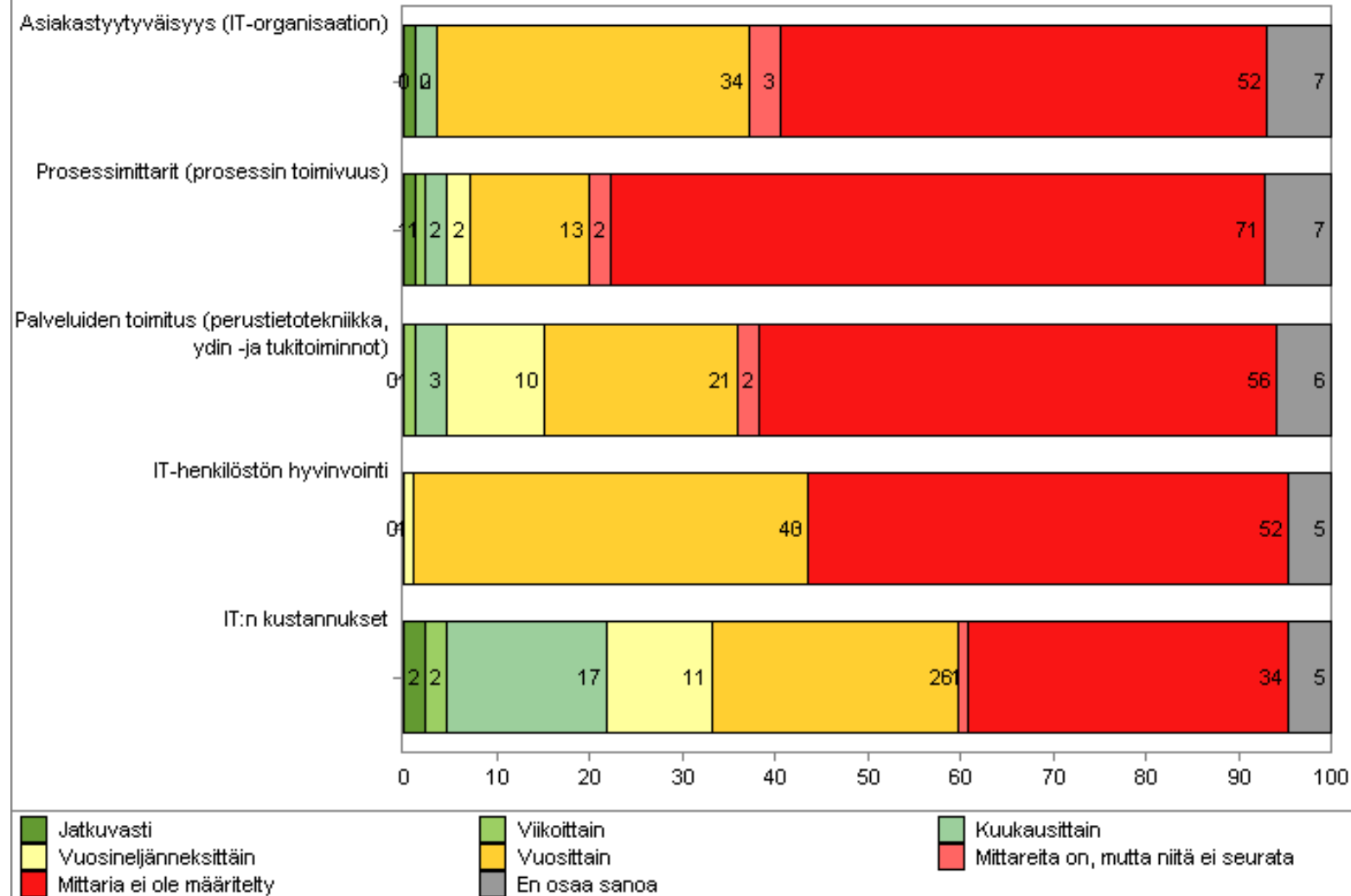
75. Mikä kuvaa parhaiten IT-palvelukuvausten määrittelyn nykytilannetta organisaatiossanne?

5. Mikä kuvaa parhaiten IT-palvelukuvausten määrittelyn nykytilannetta organisaatiossanne? (Yhteenveto) (N=96)

77. Jos organisaation tietohallinnolla on käytössään standardoitu mittaristo, jota käytetään IT-toiminnan tuottaman arvon määrittämisessä, niin kuinka usein mittareita seurataan?

ytössään standardoitu mittaristo, jota käytetään IT-toiminnan tuottaman arvon määrittämisessä, niin kuinka usein

- 1) Ydintoiminnan tietojärjestelmät ja sähköiset palvelut (ministeriöiden ja virastojen vastuulla)
 - a) Ydintoiminnan tietojärjestelmät/sovellukset
 - b) Verkkopalvelut
- 2) Tietotekniset peruspalvelut
 - a) Perusinfrastruktuurin käyttöpalvelut
 - i) työasemat
 - ii) palvelimet
 - iii) tietoliikenne
 - b) Käyttäjätuki, Help desk
 - c) Etäkäytön tuki
 - d) Mobiilipalvelut
 - e) Toimisto-ohjelmistot
 - f) Viestintä (esim. sähköposti, työryhmäohjelmistot)
 - g) Tietoliikenne
 - h) Puhelinjärjestelmät (esim. VoIP)
 - i) Tekninen tietoturvaluus (aktiivinen virustorjunta jne)
 - j) Käyttäjätietojen hallinta
- 3) Yhteiset alustat
 - a) Sähköisen asioinnin alustat
 - b) Julkaisujärjestelmät (web)
 - c) Diaari
 - d) Dokumenttien hallinta
 - e) Tunnistamisjärjestelmät
 - f) Tietokantapalvelut
- 4) Tukitoiminnot
 - a) Talous- ja omaisuudenhallinta
 - b) Henkilöstön ja osaamisen hallinta
 - c) Tietopalvelujärjestelmät (kirjasto, hakupalvelut, rekisteröinti, arkisto)
 - d) Kulunvalvonta ja tilan/kiinteistönhallinta
 - e) Hankinnan järjestelmät
 - f) Oppimisympäristöt
- 5) Asiantuntijapalvelut
 - a) Hankinnat, sopimukset
 - b) Lisenssien hallinta
 - c) Järjestelmähankkeiden hallinta, läpivienti ja koordinointi (määrittelystä käyttöönottoon)
 - d) Tietoturvaluuden hallinta ja kehittäminen
 - e) Teknologiaosaaminen
 - f) Muut kehittämistehtävät

